

Pracovný list č. 2

Martin Kukučín: Rysavá jalovica (2. časť)

Krt dochodí k plotu, nad ktorým úzka lavička; na druhom brehu stojí stará, bútlavá vrba. Krt, pozrúc na lavičku, vidí, že mu pred očami tancuje. Nemôže nijako vykročiť na ňu. Čo raz podvihne nohu, to kročí mimo. „Lavička, netancuj, pekne stoj, aspoň kým ja prejdem. Ale tamtoho, čo príde za mnou, zhod' ta, do vody.“ A Krt pekne, pomaly ako malé dieťa, keď sa učí behať, vymeriava rovné kroky po lavičke.

Úloha č. 1

Adam Krt sa rozpráva s lavičkou. Koľko viet jej povedal?

.....
Koľko slov obsahuje prvá veta?

.....
Ako je možné, že lavička ponad potok tancovala?

.....
Búšil sa hlavou o vrbu, ba aj tanistru pritisol chrptom o vnútro vrby, i schrapšťaťalo mu to v nej, ako čo by roztrhol razom pol štvrtníka orechov. No on je rád, že sa pred mátohou ukryl. Ale tá ešte posiaľ neodišla, ba kníše sa mu pred očami z boka na bok. Vypne sa, vyskočí a hodí sa Adamovi na kolená, ktoré v otvore vrby ako krosná postavil. No ten sa pochlapí, chytí čugaňu a prask po mátohe. Mocný úder zadunel na jej dlhom hrdle, ktoré sa jej rozsypalo a odpadlo, i trieli od vrby mátohin krátky driek, ometajúc dlhým chlpatým chvostom. Bol to pes, dlhé hrdlo bola dbanka. Pes vošiel niekam do kuchyne a chcejúc mlieko vychlaptáť, vopchal hlavu do dbanky; no nemohol ju stadiaľ vytiahnuť. Nevediac si rady, bežal poľom, až ho Krt od nej oslobodil.

Krt, vidiac, ako udatne bojoval s mátohou, vykrikol: „Hej, nebudeš ty mňa viac mátať! A ako chytro sa premenila na psa, keď som ju čugaňou obdaril. Najhlavnejšie je: nebáť sa nikdy.“

Úloha č. 2

Vysvetli, akú mátohu videl Krt. Aké iné slovo môžeme použiť namiesto slova „mátoha“?

Úloha č. 3

Nakresli psa, ktorý vystrašil Adama Krta.

Krt horko-ťažko prišiel do rodnej dediny. Zdá sa mu, že je pri svojom dome.

Akoby s niekým šiel, rozkladá si rukami:

„Pozrimeže, čo tá Eva robí, prečo tak dlho svieti? Potichu, len oblôčkom kuknime, aby nás nezbadala. Aha, aha, ako si sedí a pradie. Ach, moje nebožiatko, ono mi pradie. Ale to nie je moja Eva. Nech som Kubo – nie! Krt, Krt, kde sú ti okále, že si ju hneď nespoznal? Bože, strigy mi vzali Evu a miesto nej túto špatu dali! Ved' je táto čertu podobná, a moja Eva je pekná. Mne sa všetko tak pozdáva, že je toto Trnkova žena. Nuž, pravdaže; hej to je ona s takým roztlápaným nosom. Ale čo chce v mojom dome? Trnkuľa, a v mojom dome! Už viem, oj, už viem! Akiste prišla žalovať Eve, že som s jej mužom pil. A veru to bude! Ale dobre, žaluj, a ja dbám! Hoj, moja Eva mi neurobí nič, nesiem jej srdce a marcipány. Ale keď mojej tu niet! Iba ak v posteli; už akiste bude spať, lebo si včas líha. Ale kde je postel'? Nuž ved' tu postele niet! Eva postel' kamsi podela, lebo jej niet pri kozube. Toto nie je môj dom. Ja sa mu nepriznávam. Podme ho hľadať.“

Úloha č. 3

Vysvetli pomocou nasledujúcej vety, čo sa Krtovi stalo.

Za každým krokom hrklo mu v tanistre ani Židovi, čo skupúva kosti.

.....

Adam Krt konečne prišiel domov a bol taký unavený, že napriek Eviným výčitkám zaspal. *Bolože dobre Krtovi, kým snil. Zabudol na všetky neresti a biedy života. Veru by nedbal, čo by mohol do súdneho dňa takto za stolom ležať a také milé snívať.*

Keď sa prebudil, dlho ležal a tváril sa, že spí.

A keď teraz už pozrel lepšie na Evu a jej vyplakané červené oči a smutnú tvár: verte mi, smiechoty mu prešli, ba šlo i skoro jemu do plaču. Lutoval úprimne všetky včerajšie priestupky svoje, sám sebe v duchu nadával do ožranov a naničhodníkov a dva razy sa pošepky zaprisahal, že viac nikdy rozolíšu piť nebude, a čo by ho celá rieka tiekla. Ale čo mu to už dnes osoží? Či si za to kúpi čo i len zápaliak, nieto jalovicu? Svedomie mu správne vyčítalo, že včera ráno mal si to predsavziať a vykonať.

Keď sa Krtova žena dozvedela, že okrem zničeného nákupu kúpil jalovicu za 33 zlatých, ktorú však nemá, vyhnala Krta z domu. Trnka sa ho po čase vydal hľadať, ale nikde ho nenašiel.

Dnes po iných domoch hotujú sa už na Štedrý deň. Chlapi rúbu drevo, režu sečku; ženy obstarávajú múku na zajtrajšie pečenie. Len Eva mlčí, ani len neobzrie sa o nič; ide do maštale, tam sa vyplače – to je jej dnešná ranná robota.

Konečne po dvoch týždňoch Trnka priviedol domov Krta. Ten sa zamestnal na pile v ďalekej dedine a zarobil peniaze, ktoré utratil za pálenku. Zapovedal sa, že sa alkoholu už nikdy nedotkne.

Úloha č.

Martin Kukučín napísal poviedku Rysavá jalovica v roku 1885. Čo myslíš, mohla by sa podobná príhoda niekomu prihodiť aj dnes? Prečo?

.....

.....

.....